

Datum

2021-11-09

Vår referens

David Billgren

Utredningssekreterare

david.billgren@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Magnus Olsson (SD) om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention HVO-2021-3659

Sammanfattning

Magnus Olsson (SD) har inkommit till kommunfullmäktige med en motion om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention som enligt motionären kan innehålla tydliga mål för förebyggande arbete såväl som insatser vid kritiska tidpunkter. Med en sådan handlingsplan vill motionären att alla förvaltningar i Malmö stad ska ha en tydlig gemensam bild för hur man kan arbeta och utveckla arbetet med suicidprevention.

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen föreslår att motionen avslås med anledning av det sker ett arbete för suicidprevention mellan flera förvaltningar i Malmö stad och med hänvisning till att det suicidpreventiva arbetet bör involveras i revideringen av folkhälsopolicyn.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om motion av Magnus Olsson (SD) om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention.
2. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

- Motion av Magnus Olsson (SD) om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention.
- Tjänsteskrivelse HVON 2021-11-24 Motion av Magnus Olsson (SD) om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention.
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2021-11-16

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2021-11-24

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Magnus Olsson (SD) har inkommit till kommunfullmäktige med en motion om att upprätta en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention som enligt motionären kan innehålla tydliga mål för förebyggande arbete såväl som insatser vid kritiska tidpunkter. Med en sådan handlingsplan vill motionären att alla förvaltningar i Malmö stad ska ha en tydlig gemensam bild för hur man kan arbeta och utveckla arbetet med suicidprevention. Olsson (SD) föreslår kommunfullmäktige att i enlighet med motionens intentioner uppdra åt kommunstyrelsen att inleda ett arbete för att ta fram en kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention för Malmö stad.

Psykisk hälsa och suicidprevention - Lägesrapport 2020

I rapporten *Psykisk hälsa och suicidprevention*¹, som ges ut av Folkhälsomyndigheten ger man en övergripande beskrivning av nuläget inom området och lyfter viktiga aspekter av utvecklingen inom området. När det gäller suicidtal redogör rapporten för att högst antal suicid per 100 000 invånare år 2019 fanns bland män som var 85 år eller äldre. I denna grupp var suicidtalet 33, vilket är dubbelt så högt som bland män i den yngsta åldersgruppen, 15–29 år. Suicidtalet för kvinnor var högst i åldersgruppen 45–64 år.²

Antal suicid och antal suicid per 100 000 invånare uppdelat på kön och åldersgrupper, 2019.

Ålder	Antal män	Män/100 000	Antal kvinnor	Kvinnor/100 000
15–29 år	169	17,1	92	10,1
30–44 år	185	18,2	92	9,5
45–64 år	274	21,5	130	10,4
65–84 år	210	24,4	68	7,3
85+ år	31	33,2	13	7,7

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen.

Eftersom suicid här räknas i relation till åldersgruppens storlek kan man exempelvis se att den äldre åldersgruppen består av förhållandevis få människor i jämförelse med de yngre åldersgrupperna. De senaste 20 åren har suicidtalerna sjunkit i de flesta åldersgrupper. Bland de äldsta, 85 år och äldre, varierar suicidtalerna mycket över tid eftersom gruppen består av få individer och ensaka suicid kan få stor effekt på det samlade suicidtalet.³

Nationell handlingsplan mot suicid

Riksdagen beslutade 2008 om ett handlingsprogram med nio strategiska åtgärdsområden för att minska antalet suicid i Sverige.⁴ Handlingsplanen, i form av en broschyr, riktar sig till de som arbetar suicidförebyggande inom till exempel kommun eller region. Åtgärdsområdena är menade som ett stöd både i framtagande av en lokal handlingsplan eller inspiration till att utveckla suicidpreventiva insatser. Regeringen har under 2020 gett Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med 22 andra myndigheter lämna ett underlag för en ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention.

¹ Folkhälsomyndigheten, *Psykisk hälsa och suicidprevention - Lägesrapport 2020*, 2020.

² Folkhälsomyndigheten, *Psykisk hälsa och suicidprevention - Lägesrapport 2020*, 2020, s. 22.

³ Folkhälsomyndigheten, *Psykisk hälsa och suicidprevention - Lägesrapport 2020*, 2020, s. 24.

⁴ Folkhälsomyndigheten, *Ett nationellt handlingsprogram för Suicidprevention*.

Uppdrag psykisk hälsa

Uppdrag psykisk hälsa bygger på samarbetet mellan Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och regeringen som gör årsvisa överenskommelser inom området. SKR samordnar arbetet genom projektet Uppdrag psykisk hälsa. Överenskommelsen för 2021–2022 bygger på tidigare överenskommelser och är en fortsättning av det långsiktiga arbete som stimulerats av staten och där kommuner och regioner erhåller utvecklingsstöd från SKR. Regeringen och SKR fastslog tre övergripande syften år 2020 och har utifrån dessa enats om överenskommelsen för 2021–2022. Dessa syften är:

- stödja ett fortsatt utvecklingsarbete utifrån de lokala och regionala handlingsplaner som tagits fram i enlighet med 2016–2018 års överenskommelser
- bidra till bättre förutsättningar för regioner och kommuner att arbeta utifrån bästa tillgängliga kunskap
- initiera eller utveckla särskilda vårdformer och effektiva målgruppsanpassade insatser för att förebygga psykisk ohälsa och öka tillgängligheten och kvaliteten i vården för de som redan har drabbats.

Lägesbild över Malmö stads arbete inom suicidprevention

Malmö stad har inom ramen för *Uppdrag psykisk hälsa* upprättat en lokal handlingsplan med utgångspunkt i en Skånegemensam handlingsplan⁵. Handlingsplanen avser utvecklingsarbetet inom socialpsykiatri. Planen är framtagen i samarbete mellan arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF) och funktionsstödsförvaltningen (FSF). Under hösten 2021 påbörjade man ett arbete med att genomföra en kartläggning av befintligt suicidförebyggande arbete inom *Uppdrag psykisk hälsa*. Syftet med kartläggningen är att få en bild av hur man arbetar med suicidprevention samt vilken kunskap och utvecklingsbehov som det finns på området. Kartläggningen ska identifiera existerande styrande dokument och hur kända dessa är inom verksamheten. Man undersöker också vilka utbildningar som har genomförts samt intern och extern samverkan. Hur stödet till närstående ser ut är också en viktig del i kartläggningen.

I regeringens och SKR:s överenskommelse för 2021 trycker man särskilt på vikten av att kommuner och regioner finner former för att bedriva suicidprevention inom ramen för det reguljära arbetet. Funktionsstödsförvaltningen har formulerat en arbetsplan som leds av en samordnare för suicidprevention. I arbetsplanen kan man läsa att arbetet med suicidprevention kommer att integreras i arbetet inom ramen för handlingsplan Uppdrag psykisk hälsa och i redan etablerad samverkansstruktur i Malmö. Inledningsvis kommer arbetet initieras i följande förvaltningar utifrån befintlig samverkansstruktur:

- arbetsmarknads- och socialförvaltningen
- funktionsstödsförvaltningen
- hälsa-vård och omsorgsförvaltningen
- grundskoleförvaltningen
- gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Fler förvaltningar kan komma att bjudas in i arbetet där målet är att det suicidpreventiva arbetet ska ingå i det reguljära arbetet. Vidare består arbetsplanen av sex processsteg (Informationsspridning, förberedelsefas, kartläggningsfas, analysfas, genomförandefas, uppföljningsfas). Varje steg består av aktiviteter som ska uppfyllas för att man ska ta sig vidare till nästa steg i processen.

⁵ [Handlingsplan för suicidprevention i Skåne - Region Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/om-skane/handlingsplaner/handlingsplan-for-suicidprevention-i-skane)

Malmö stad har under en längre tid erhållit statliga stimulansmedel inom ramen för överenskommelsen mellan regering och SKR. En del av stimulansmedlen för 2021 har använts till att anställa samordnaren för suicidprevention på funktionsstödsförvaltningen. De fem berörda förvaltningarna fick i maj 2021 uppdrag att utse en nyckelperson från respektive område. Nyckelpersonerna har samordningsansvar och de utgör ett utskott för suicidprevention. Stimulansmedel kommer också att användas till att köpa in licenser till arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen i ytterligare en kompetenshöjande insats som heter Psyk E-bas. En del av utbildningen är inriktad på fördjupad kunskap kring att upptäcka, möta och förstå människor som uttryckt tankar om att begå suicid. Övriga utbildningar erbjuds både inom Malmö stad och av andra aktörer.

Det pågår ett arbete för att öka kunskapen kring suicid och det förebyggande arbetet inom hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Sen 2020 genomförs utbildningar inom det förebyggande arbetet mot suicid. Nyligen har fyra instruktörer utbildats i en längre utbildningssession i det suicidpreventiva arbetet med stöd från SKR. Arbetet för suicidprevention kommer att intensifieras under kommande år med stöd från samordnaren för suicidprevention.

Hälsa-, vård och omsorgsförvaltningens bedömning

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ser positivt på ett ökat förebyggande arbete mot suicid i Malmö stad. Utifrån den lägesbild som har presenterats i tjänsteskrivelsen kan hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen konstatera att arbetet för suicidprevention är under utveckling mellan flera förvaltningar. Förvaltningen anser även att ett övergripande arbete för suicidprevention bör betraktas som ett folkhälsoarbete i staden och bör därför ingå i stadens Folkhälsopolicy som just nu är under revidering. Utifrån dessa aspekter ser förvaltningen att en ny kommunövergripande handlingsplan för suicidprevention inte är aktuell. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen föreslår därför att motionen avslås. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens synpunkter presenteras i förvaltningens förslag till yttrande.